

A votják és a zürjén prolativusról.

A votják és a zürjén prolativus*) ragja ama finnugor ragok közé tartozik, melyek BUDENZ Ugor Alaktanában még a megfejtetlen ragok csoportjába vannak sorolva.

A prolativusi rag alakja a legtöbb votják nyelvjárásban: *-ti*, a glazoviban *-ti*.**) A zürjénben szintén ilyenforma a rag

*) WIEDEMANN (Gramm. der syrjänischen Sprache² 127), GENETZ (Ost-permische sprachstudien: SUS. Aik. XV., 53), WICHMANN (Kurzer bericht über eine studienreise zu den syrjänen: SUS. Aik. XXI., 24) prosecutivusnak nevezi, — WIEDEMANN (Gramm. der wotjakischen sprache 33) penetrativusnak, — GABELENTZ (Grundzüge der syrjänischen grammatik 9) pedig transitivusnak.

**) A glazovi votják nyelvjárásban a *-ti* mellett van egy *-ki* ragos prolativus is. Véleményem szerint ez a *-ki* csakis hangbeli változata lehet a többi dialektusban előforduló *-ti*-nek. Pl. α) Névutók: *dukiaez salaiez zurod iiliki koskem, iag. iiliki koskem* 'sowohl die wachtel als der auerhahn flogen pfeifend über den heuschober, über den fichtenwald weg' W. I. d. 430. | *udmort püksinî gine vuem, vajos tsattša jiliki nuillam soje gurtaz* 'kaum hatte der wotjake sich [in den wagen] gesetzt, so führten die pferde ihn über den wald hin nach hause' II. 127. || *meza viliki ortsilikuz kildisin umoijn ortsiliz vit sak šepjosti* 'als kildisin auf dem ackerrain daherschritt, ging er vorsichtig an allen [auf dem raine zufällig wachsenden] ähren vorbei' II. 142. | *soos tettsalo, dongaško, polatiki, džus viliki bžilo* 'sie springen, stossen sich, laufen über das bettregal und die pritsche' II. 134. | *korka viliki pal-kuasen vetle* 'läuft über das hausdach mit schneesuh' II. tm. 389. | *tedi suri viliki gord tsipijos vetlo (til)* 'rote küchlein laufen hin und her auf

hangalakja a névutókon, a névszókon ellenben a következő: I. =ed, UV. =ed, U. V. S. Peč, L. =ed, P. =et (WICHMANN: SUS. Aik. XXI., 24).

⚭ rag dentalis hangalakja mindjárt azt az ötletet keltette bennem, hogy nem lehet más, mint a fgr. **-t* ~ **-δ* ablativusi rag. Az a kérdés merül föl mármmost, használatos-e az ablativusi rag prolativusi jelentésben más fgr. nyelvben is. Ha igen, akkor csakugyan nagy a valószínűsége annak, hogy a zürjén-votják prolativus ragja azonos a fgr. ablativusi raggal.

A következőkben tehát azt fogjuk kimutatni, hogy a zürjén-votják prolativus valamennyi alkalmazásmódja a legtöbb fgr. nyelvben kifejezhető ablativussal.

einen weissen stange (das feuer)' II. tm. 434. || *ibît ulîki mînisa, mînisa, nîl-pules šonerze ôi šetti* 'als den fluss *ibît* hinaufwanderte, fand ich keinen grösseren baum, als die sibirische tanne' I. d. 439. || *odigez vožo guraz dorîkiges vetle* 'einer unter den vožo's näher um den ofen wanderte' II. 135. | *so'bre vetlem vu-durîki no šuem* 'darauf reiste er dem (fluss-)ufer entlang und sagte' II. 122. || *korka kotîrîki zoltemîn gozî* 'um das haus ist ein strick gezogen' II. tm. 378. | *korka kotîrîki vetle kua-ketš* 'um das haus herum geht eine ziege' II. tm. 379.

β) Rago's névszók: *korkazîkiz ortšillam lukalen* 'mit achtzig paar pferden zogen sie an der hausflur des lucas vorüber' I. d. 428. | *kîldîšin dugdiz vetlemîš no mežaiiki* 'auch *kîldîšin* hörte auf, auf den ackerraine zu wandern' II. 143. | *mîn ta šuresîki, kud pîr!* 'gehe diesen weg, über das moor!' II. 126. | *ultšaiiki vu ponna, kezît vu ponna nîl-murt mînem* 'wasser, kaltes wasser holen ging das mädchen die strasse entlang' I. d. 435. — *vandîšjos muket esîki koškîllam* 'die, welche [den geistlichen] erstechen wollten, flohen durch eine andere tür' II. 151. | *pop kîtsîke vetlem no nîrošurîki koške vîlem nîrošur* 'ein geistliches reiste irgendwohin und fuhr durch das dorf *nîrošur*' II. 151.

I. Annak a kifejezése, hogy a mozgás valami mentén, valamin végig, valamikörül*) történik.

1. Votják.**)

α) Határozószók: *áz pitûran kîtti pitûra-ke, ber pitûra'n-no oti pitûra* 'wohin immer das vorderrad rollt, dahin rollt auch das hinterrad' WICHMANN, Votj. Sprachprob. II. km. 1. | *ta ber potâm turimjos kîttiz-gînâ turnalom?* 'ezt a későn nőtt szénát ugyan merre (melyik részen) kaszáljuk?' MUNKÁCSI, Votj. Népk. Hagy. d. 111. | *kuiin sûreslen, kuttiz liktem, o'ti med koşkoz!* 'drei wege entlang, die es gekommen ist, möge es sich auch entfernen!' W. I. bm. 11a. | *oti-no tati vetlon muzân dat nêljosên-no todmaşkim* 'arra felé, erre felé jártomban idegen leányokkal ismerkedtem meg' M. d. 48. | *soti luz val pîdîn vişîni* 'da konnte man zu fuss hinübergehen' W. II. 127.

vêlti-no ortcis dûsedlis puržâm mamêkzâ kîi oktoz? 'a magasban (tkp. fönt el) haladó hattyúdnak lebegő pelyhét ki gyűjti össze?' M. d. 18. | *sojâ dodîaz ponâm-no viltiz şakanâniz şobirtâm* 'szánjába tette őt és fölül befedte gyékényével' M. 125. | *dusâs vilâti loba, êvîi-kîc nos ukata vilâtigâs* 'az ölyv magasán röpül, de a sas még magasabban' (Ucsebn. 37. 242) MUNK. VotjSz. 80.

âzti pîroz, şörti potoz (şion) 'edestâ menea sisään, takaa ulos (syömâ)' AMINOFF: SUS. Aik. I. tm. 72.

Petr bôn kiđokyti solen bîrysâz mynysa lyktyz badzim

*) Erre nézve vö. a mordvin prolativust: *E. toloñ kru-gomga ruzoñ vi ašei* 'um das feuer herum sitzt eine russische schaar' PAASONEN, Proben der mord. volksliteratur. SUS. Aik. IX. 96. (*krugom* < or. кругомъ 'rings herum, um — herum, in — herum' Chrest.)

***) Vö. a G. *orttîmî, J. orttîni* 'vorübergehen, vergehen' ige ablativusi szerkezetét: *ton mêniskêm ortcîd-kâ* 'ha te haladsz túl engem' MUNKÁCSI, Votj. Népk. Hagy. 90. | *kin kînlis ortcîz?* 'ki kit haladt túl?' uo. 91. | U. *pîdîzlez pîdîz uz ortcî* 'der eine fuss läuft dem anderen nicht vorbei' WICHMANN: SUS. Aik. XIX. km. 17. | G. *mîno no kabakles no orttîšo* 'sie gehen sogar an der schenke vorbei' uo. 121.

poplen azbaraz 'Petrus aber, von ferne ihm folgend, kam in hof des hohenpriesters' Mark XIV. 54 (WIED. Votj. Gramm. 228).

vizmojos otv'et šotyzy verasa: medaz byr ku späti tilad-no milam-no 'die verständigen aber antworteten und sagten: damit nicht zugleich eures und unseres zu ende gehe' Máté XXV. 9. (Uo. 228.)

β) *Névu tók; fölött: kin ta es-ažam puktäm badžin gir-jiltim kvin-pol tätcisa potni bigatoz: so med koškoz tatiš* 'a ki ezen ajtóm elé tett nagy mozsáron háromszor át tud ugrani, az hadd menjen el innen' M. 81. | *vošaskon-gop-jilti potasa: tonä šuded-bured kuštoz* 'ha az imádkozó gödör fölött mész át (tkp. menvén át) szerencséd-javad téged elhagy (tkp. eldob)' M. b. 88. | *korka-jilti pal-kwas miskila (sin)* 'háztetön fél korcsolya csúszkál (fésű)' M. tm. 91. | *korka d'iu ti kwas miskiltoz (d'ir sinam)* 'ein schneeschuh gleitet über das hausdach herab (das kämmer der haare)' W. II. tm. 104. | *déram-no izam aj izijä dër-d'eltti koškis papa kajik* 'hej, fejemre feltett sapkám fejünk fölött haladó madárhoz hasonló' M. d. 11. | *turém-kaban d'eltid tül šédoz* 'szénaasztagod tetején a szél játszik' M. d. 224. | *milam nuňjos hiz-jilti lobaš kajšijos* 'vörösfenyő tetején röpködő keresztorrú madarak' M. d. 191. | *tégz-no gurež d'eljostid lémé-vu vija šarlasa* 'a keskeny hegytetőkön csörgedezve folyik a hóvíz' M. d. 269. | *džužit gurežen d'iu-lostiz tigilasa džuzáuož šundižed* 'über dem gipfel des hohen berges geht die sonne rollend auf' W. I. d. 257. | *džžet-no gurež d'eljostid val vortékožé čeberjos* 'a magas hegycsúcsokon lovat nyargaltatnak a szépek' M. d. 79.

odig-pol lud-keč gilit jo-vilti bišä vilä 'egyszer egy nyúl a síma jégen fut vala' M. 130. | *vizhan-ňor-vilti potsa: čorig ud kut-ni* 'ha a horogvessző fölött elmész: [az] nem fog majd halat' M. b. 92. | *aža-meža-vilti inmar vetlä: soin aňáz-mežáz girni-no, saptani-no šolik* 'a pásztaföld mesgyéje fölött Inmar jár; azért a pásztaföld mesgyéjét fölszántani vagy bemocskolni bűn' M. b. 119. | *S'olta-bakatir šuräs-vilti kot-kitiš miži-kudiro šubäüz jualoz* 'S'olta hőse az út mentében mindenütt hóprémes subát kérdezget' M. 62. | *šüd-zorež-vilti poténé kažalšis vekci pēž kulä* 'a fekete tengeren átmenni, papirosnál vékonyabb hajó kell' M. d. 70. | *mjinam korka jiu tim miskiuani nolue, tin a-*

deti ug luw-ug! 'von meinem hausdache kann man sogar herabrutschen, von deinem [aber] kann man es ja nicht!' W. II. 108. | *ĩžtagajez žugem peres kišno jun no tĩm vĩlĩti kuštem* 'der alte weib wichste den hammel gründlich aus und warf ihn über den pfahlzaun weg' W. II. 155. | *solen boryšaz mynyz odig murt bin'-jaltskysa deraen dolak mugor vyltyi* 'ihm folgte ein mensch mit einem tuche verhüllt über den ganzen leib' Mark XIV. 51 (WIED. Votj. Gramm. 217).

alatt: *ukno-ultiz vetloz kunoka juasa (kežit tol)* 'ablak alatt járkál a háziúr kérdezgetve (hideg szél)' M. tm. 88. | *kwaroja, kwar-ulti mi koškom, žanim; lisoja; lis-ulti mi koškom, žanim* 'lomblevelés mentében, lomblevél alatt megyünk mi el, lelkem; túlevelés mentében, túlevél alatt megyünk mi el, lelkem' M. d. 146. | *jö uuti tšorig kaškem* 'der zug der fische unter dem eis' W. tm. 239.

előtt: *pijos-murtlän ažitiz kišno-murt-kä potiz: pijos-murtlän šuräsez uz tupa* 'ha egy férfi előtt egy nő megy el: a férfinek útja nem sikerül' M. b. 86.

mögött: *Pogilän čum-ažaz pi vetlä čum-berjostiz*) kištir karä* 'Poginak hálókamrája előtt legény járkál, hálókamrája mögött kištir [hangot] tesz (zörög)' M. d. 104. | *kik apajos berišeti* (elativus + prolativusi raggal!) *kik ekejos koškiljam* 'a két néne mögött két fiú ment el' MUNK. Votj. nyelvmut. 46. || *so šörti ad'ami gu guddžem no šlapaze ušto karsa so guše puktisa ponem* 'insgeheim (tkp. hinter ihm) grub der mensch eine grube und setzte seinen hut, nachdem er ein loch in denselben gemacht hatte, über die grube' W. II. 52. | *šöd nušes šörti šöd pitem liktä* 'fekete erdő mögött vonul el fekete felhő' M. nyelvmutatv. 27. d. 14. | *šöd nušes šörtid šöd pitem pote* 'hinter dem dunklen walde steigt eine dunkle wolke auf' W. I. d. 152.

mentében: *vaškala-dırja kišno-murt vu-durti vetlä viläm* 'hajdani időben egy asszony a vízpart mentében jár vala' M. 114. | *šusa veš L'ug-šur durti mužemž krepošän kotirtäm* 'az egész vidéket a Lyug folyó partja mentében várral vette

*) Időhatározó a köv. példában: *minsä, minsä bera-taz punžjirž-ginä šettizi* 'menvén, menvén, végül csak egy kutyafejet találtak' M. 81.

körül' M. 55. | *šičimdon t̄i durti vañmiti-z-ik prak prak t̄šetšasa potemed lwi-z-ke, so'ku pot ta adamiuem peł-doraz!* 'wenn es dir gelingt, längs den ufern von siebzig seen und über dieselben gerade springend zu ziehen, dann steige diesem menschen bis auf die schläfe' W. I. bm, 32. | *lud-durti joz kiškāmin* 'a mező oldalán drót van húzva' M. tm. 136.

között: *k̄ik d'e kusp̄iti**) *t̄šežmer potaloz (dera-kuon)* 'zwischen zwei eisschichten läuft ein hermelin hin und her (das weben von leinwand)' W. II. tm. 14. || *tālā pirsā žiči kiönāz piš-pu-uljos p̄olti, susi-pu-p̄olti nullām* 'bemenvén az erdőbe, a róka a farkast fagalyak között, borókafák között hurczolgatja el' M. 126. | *l̄so-pirtiz, kwaro-poltiz lobitsalid-kā* 'vajha a tülevelün által, a lombos között röpdöstetnél [méhet]' M. 163.

körül: *korka kot̄irti***) *ši-biñ-gozi* 'ház körül szörkötél' M. tm. 7. | *korka-kot̄irti vož kuča-pi utisa vetloz* 'a ház körül zöld kutyakölyök ugatva jár' M. tm. 95. | *iz-jurt kot̄irti jurmeg vortt̄juoz (vuko izem)* 'um ein steinernes haus rennt eine wiesel herum (das mahlen)' W. tm. 248.

γ) Ragos főnév: *inmar-banyi lobaš jušjosidlān gižjossi šuš-til-kad-ik žualozi* 'az égen át (tkp. isten arczán el) röpködő hattýúknak körmei viaszgyertya módjára égnek' M. d. 256. | *tätéaško korkati, trosgām bergaško, soin kizomiško (čers)* 'szobahosszant ugrálok, minél jobban forgolódom, annál inkább vastagodom (orsó)' Perv. III. 79. (M. VotjSz. 156) | *miłam icemeñmi kizāti vetliš čuž gur ulo šorjos kad* 'a mi kis menyünk olyan, mint egy nyírfán járó, sárga mellű nyest' M. VNym. 46. d. 21. | *mi tatiš kiti bertomi? vačil müs lobon šürestid* 'mi

*) Időhatározó a köv. példában: *veki no vekci birkenčimā miškon kusp̄eti kiñ baštiz? vekci no nazik mugormā budon kusp̄eti dat baštiz* 'finom, finom takarómat mosás közben ki vette el? finom és gyöngye testemet növése közben idegen vette el' M. VNym. 38. d. 89.

***) Időhatározó: *soki so adamilān kišnoez niriš-seän-ik olo kin jurttis-josiniz kartezlān veramezja uj-kot̄irti čisto pormitām* 'akkor az embernek a felesége az előbbi módon bizonyos (tkp. valaki) segítőkkel mindent elvégzett férjének mondása szerint, egy éjen át' M. 70.

innen mezen térünk vissza? fiatal méh repkedte úton' uo. 31. d. 42. | *mi tatsi kiŕi liktimi? vašiu no ležon šuresti; mi-ik no tatis kiŕi bertomi? šaua no ššipson šuresti* 'welcher weg kamen wir hierher? den weg, wohin der junge bienenschwarz losgelassen wird; welchen weg werden wir von hier zurückkehren? den weg, wo das haselhuhn pfeift' W. I. d. 233. | *odik pol ortči, kék pol ortči ta Ulén gurtlän uramtiz* 'végigmentem egyszer, végigmentem kétszer ennek az *Ulén-gurt*-nak utczáján' M. d. 61. | *uramtid koškiš pijos saj kiržallam* 'az utca (tkp. utczád) hosszant menő legények hangosan énekeltek' M. d. 2. | *Kuzon uramti potékém majorän pugit mon lui* 'midőn Kazán [város] utczáján elindultam, egy őrnagygyal találkoztam én' M. d. 20. | *mon odig uj-kotirin ta gorodlän veš ulč'aastiz (ulč'a-iostiz), pirolka'astiz šur ležo, ta šur-vamän köt-mar ulč'ääti, pirolkääti viž vižjalo!* 'én egy éj alatt ezen városnak minden utczáján, sikátorán át folyót ereszték, ezen folyón át valamennyi utczán, sikátorban hidat építék' M. 70. | *mogäti bertini* 'az oldalt eső v. kerülő úton térni vissza' M. *VotjSz.* 720. | *zariz-kä tu-p aljostid kuškod-burjod-kä — ta šori! Käm žoz-kä bod-dorištid* (elat.!) *kuškod-burjod-kä — ta šori! dukla-kä kotkan mu-virjostid kuškod-burjod-kä — ta šori! koni-kä bižon vugaljostid kuškod-burjod-kä — ta šori! kiz-pu-kä surd-uljostid kuškod-burjod-kä — ta šori!* 'ha a tenger tulsó oldalain keresel, válogatsz [t. i. virágport] — idefelé! ha a Káma partjain keresel, válogatsz, — idefelé! ha a fajdkotkodácsoló dombokon keresel, válogatsz, — idefelé! ha evet-futotta buczkáson keresel, válogatsz, — idefelé! ha a veresfenő-berkek aljában keresel, válogatsz, — idefelé! M. d. 257.)*

*) A prolativust *kuža* névutóval is ki lehet fejezni; néha pleonasztikusan ez is fölveszi a *-ti* ragot, pl. *pugitad potsa ojkä važsasal ali-no vetlišal uram-kužatid* 'ha elibéd menvén, nem jöttem volna veled össze, utczád hosszában járnék most is' M. d. 164. | *žacurej kužati mi vetlim* 'a ž. [patak] mentében jártunk mi' 185. | *žu (?) šur kužati minon vetlon šamen med pumiškomī mīijen uaten!* 'wenn ich den fluss hinab ziehe, lass mich den biber, der otter besegnen' W. I. i. 47. — *Vö. vu küža žažaged ujaloz* 'a víz mentén a lúd úszik' M. d. 193. a).

2. Zürjén.

α) Határozószók: *si-ponda tuj vilē, kit kolē völi munni arkerejli vövjasēn, naja vodtēdisni ötikēs as kostsinis bidtē önina sömin kulēma* 'azért az útra, a hol a püspöknek el kell vala hajtani (tkp. lovakkal menni), lefektettek egyet maguk közül, mintha csak most halt volna meg' POPOV: UF. II. 27. | KP. *keti* 'welchen weg' GENETZ, SUS. Aik. XV., 11. | *una vijjim munisjas seti* 'sokan vannak, a kik azon járnak' Máté 7, 13. (UF. II. 83) | KP. *síti* 'jenen weg' GENETZ, SUS. Aik. XV., 21. | KP. *ýtiti* id. 8. | KP. *téti* id. 16. | KP. *ésti* 'diesen weg' 9. | KP. *táti* id. 16. | *tašti paň puktistni* 'drauf leg' ich näpfe und löffel' WICHMANN, SUS. Aik. XXI., 39.

β) Névvutók; fölött: *una že jöz voľsalisni assinis paškōmjas nisö tuj vilti* 'a sokaság legnagyobb része pedig felső ruháit az útra teríté' Máté 21, 8 (UF. II. 50) | *pocös vilti görd aj-kurög kotörtö (bi lomtisö sartasön)* 'über den zaun springt ein roter hund (brennender kienspan)' LYTGIN, Syrjänische sprachproben. SUS. Aik. X. 36. | *žolis munö vit kar (nöris) vivti, mačis munö kvajt kar vivti* 'das hölzchen fliegt über fünf städte hin, der ball fliegt über sechs städte hin' uo. 25. | *Petir munigen kitče-ke bazar vivti azis assis paškōmsē bazariš* 'Péter valahová menván a piaczon át, meglátta a maga ruháját a piaczon' POPOV: UF. II. 36. | *tšöktü menyim asdinad lokny vavvty* 'gebiete mir, zu dir über das wasser zu kommen' GABELENTZ, Grundzüge der syrj. gramm. 42. | P. *vövis jör vivöt četčevtöm* 'a ló a kerítésen átugrott' Rogov: UF. II. 58. *a si-vösna i olē tani vivti tözđistēg* 'él is a miatt itten (e világon) aggódás nélkül' POPOV: UF. II. 12.

alatt: KP. *ulót, ulti* 'unten hin, unter — hin' GENETZ 10. | *nin pos ulti bajdög kotralö (požnasöm)* 'unter einer bastbrücke fliegt ein schneehuhn aus? (das sieben)' LYTGIN 36.

mellett: *vetlāgān Galilejskāj morje dorti, azis kik vokās* 'mikor pedig a galileai tenger mellett jár volt [Jézus], láta két testvért' Máté IV. 18 (UF. II. 79) | KP. *dorot* 'an — vorbei' GENETZ 17.

vetlišjas že si dinti omöltisni sijes 'az arra menők pedig szidalmazták vala őt' Máté 27, 39 (UF. II. 53) | *Jisus munö*

naja dinty 'J. geht an ihnen vorüber' Máté 20, 30 (WIEDEMANN, Syrj. Gramm.¹ 96.) | KP. *dinót* 'an — vorbei' GENETZ 17.

mögött: KP. *bokot* 'an vorbei' GENETZ 29. || P. *podanit tijan munisö va dorö mijan karta böröt** 'a ti marháitok mentek a folyóhoz udvarunk mögött el' Rogov: UF. II. 61.

P. *von mención meza saj et içkis* 'testvérem az én határomon át (tk. belül) kaszált' Rogov: UF. II. 63. | KP. *sájet* 'hinter — vorbei' GENETZ 21.

között: KP. *šöret* 'mitten durch' GENETZ 20. | *mort nem-taj menim koňorli, šöröd loas kilavni, ponsö, dosö abu aživni* 'so muss ich, armseliger mensch, mein ganzes leben mitten auf dem wasser schwimmen, ohne dass ich ein ende, einen strand sehe' LYTJIN 39. || KP. *kospöt* id. 12.**)

körül: *öti vokis munas, jen kia gögörti kicoltas, mödis pör-na mödödö (pač lomtisöm)* 'ein bruder geht und geht den himmelsrand umher, ein anderer rüstet sich noch aus? (der brennende ofen)' LYTJIN 36.

előtt: *kyltysny dy veštöd* 'sie schiffen an der insel vorüber' WIEDEMANN, Syrj. Gramm.² 217.

γ) Ragos névszók: P. *sija tujet roč mort sipora čeri doden munöm* 'azon az úton akkor egy orosz ember ment halteherrel' Rogov: UF. II. 65. | *tuiöd mynyg me sulik pošaly*

*) Időhatározóul is: *siponda kollisjasis Joannēs cōktisni sije enovlīni i kivzini silis norasemsē börti, kor bör gortas voas* 'azért János kísérői ajánlották neki, hogy hagyja el, s hallgassa ki az ő panasztát későbbben, mikor haza jön' Popov: UF. II. 25. | *svjatěj Feodor, kodī börti völi arkerējin Jedes-kējsa vičkoin, içet dirjiis völi jursadtēm* 'szent Tivadar, a ki későbbben püspök volt az odessai egyházban, kis korában nehéz fölfogású volt' 20. | *i vižōmistään nelāmin lun i nelāmin voj, sibörti čigjali* 'és mikor negyven nap és negyven éjjel böjtölt vala, végre megérkezék' Máté 4, 2 (UF. II. 78).

***) Vö. még a *kustty, kosti* névutót, melyre csakis időhatározói példáim vannak: *syja suys najaös jona venšem kustty* 'er fand sie in grossem gezänk' WIED. Syrj. Gram.² 209. | *no si-kosti čukarmisni popjas* 'a közben összegyűltek a papok' Popov: UF. II. 21. | *pukalō setön, kod-kosti me vetla kelmisni šetsaň* 'üljetelek le itt, míg elmegyek és amott imádkozom' Máté XXVI. 36 (UF. II. 50).

'den weg entlang gehend habe ich mich ganz erhitzt' WIEDEMANN, Syrj. Gramm.² 127. | *ne kod ez lyst vetlyny syja tujed* 'niemand getraute sich diesen weg zu gehen' Máté VIII. 28 (GABELENTZ 60).

3. Magyar.

azonnan (olv.: az onnan) muloc (prætereuntes) karomlac-
 uala őtet' MünchK. 68. | *mynd kyk onnan mwlnak wala: præ-*
tereuntes JordK. 447. | *kereskedő emberewk hogy onnaton*
mennenek, az zamart elragadak ÉrsK. 314. | *tertenek, hogy az ő*
zalagossa onnan menne lowa hatan 547. (NySz. 1128.) || *mert*
mellőle keel vala el menny: quia inde erat transiturus.
 ÉrdyK. 140. | *Zent egyházat. nem tizeleltem, mikor mellwle*
elementem VirgK. 6. | *Ámán az királytól ottan kiméne, Mardo-*
cheus mellől haza erede RMK. II. 286. | *El ne menny mel-*
lőlec: non despicies ea KÁR.: Bibl. I. 78. | *Ezeket olvasta Bal-*
duinus, de főle-mellől bocsátotta PÁZM. Luth. V. 29 (NySz.
 728.) | *A mi iot mondanac el veszem túllőc, a mi gonoszt, az*
főlem mellől bochatom TELEGGDI (NyF. XVIII. 43.) | *Te arra à*
beszedre sem tudtal semmit felelni, es azért mégy efféle tragar
beszedekkel el mellőle uo.*)

4. Vogul.

a) É. *akw'-mat-ért takkät nē-lunt num el ti mini* 'egyszer
 csak egy magányos nőstény lúd megy ott fenn' MUNK. Vog.
 Népk. Gyűjt. I. 53. | *sēmél vitēp tēpiŋ Ta'it vitēt jol el xajtné*
la'ilij nāj xajné nolté Leplä-sünt ājkä ünliäläli 'fekete vizű táp-
 lálékos Szoszva vizében, lent futkosó lábad istennőcske szálló
 földfokán, L. torkolati öreg uralkodik' II. 136. | *juil nājiŋ xān*
iiv 'hátral a tüzes fejedelem jön' I. 8. | *xāp jēr el xuji* 'a
 ladik oldalvást fekszik' VogNyjár. 25. | KL. *khōp poqxél punilēm* 'a
 ladikot oldalt helyezem' uo. 119. | AL. *ūt-aš-ma n't el állä mi-*
nenti 'a víz felszíne mentében a folyón fölfelé megy' uo. 160. |
 K. *lōŋkh-mänt el jōmi* 'az út hosszában jár' uo. 205. | É. *ēntēp-jor-*

*) Valószínűnek tartom, hogy az *körül, alul, fölül* stb. határozószók, illetve névutók részben az ilyen prolatívusi használat folytán vettek föl locatívusi jelentést.

pasel supí' tì sa'irèpèstà 'az övhely tájékán íme ketté vágta' uo. 19. | *kātem jiw-tāw lāpi pasel joxti* 'kezem a fa ágernyőjéig ér' uo. 20. | *sapām-mow ēl xūrēm-sos jānχāsēm* 'egy dűcz körül háromszor fordultam meg' VogNépkGyűjt. IV. 83.

b) É. *mōrt minēm mātēnnēl ās ti minēi'* 'ismét azon helyen mennek el, melyen előbb mentek (tkp. előbb járt helyükről...)' MUNKÁCSI, VogNépkGyűjt. I. 24. | *nērpj jāmtuw qulanā tūjtnēl xartyatē'i* 'festett kantárfékjének bojtjai a hóban vonszolódnak' IV. 141. | *mā-sajnel minān, vānχāti ul voss roxtēptawē!* 'menjete a sík föld mögött (MUNKÁCSINÁL: mōgūl), hogy az ester réntehenet meg ne ijesszététek!' IV. 142. | *xūrēm jiw sajnel kwonēl mowēltāln!* 'három fa távolnyiról kerüld körül!' III. 76. | *talkwē jiw talχā pasnēl ājkā jāmi* 'alacsony fának csúcsa vonalában (távolában, magasságában) jó az öreg' III. 510. | *χāsne jāmēs pasnēl ti joxts* 'már fölismerhető jó közeli távolba jutott' IV. 141. || *akw' saχänēl liliy noχs nānχ xānχi* 'egyik hajfonatán eleven nyuszt hág föl' II. 301. | *manēr nan am pajtāmχēmnel vote'in?* 'mit símogatsz te arczomon (tk. törörsz arczomról)' Vog. Nyelvj. 8. || *palārā pasnēl sūp ness nē'imtawēs* 'füle tájékán csaknem hogy megkötözte' IV. 143.

5. Osztják.

É. *nōmelta-gi manlən* 'ha fönt még' PÁPAY: UF. XV. 44. | *ilta manēm kurəy uajna tūsa ali nōmelta manēm toχləy uajna tūsa?* 'alant járó lábas állat vitte el, vagy fönt járó szárnyas állat vitte el' uo. 79. | *si iəŋ'k χoza ilta-svχàt mandj toχà kašləyən* 'a vízhez alant járó utat keresnek' uo. 45.

É. *lou χoչyal èuəlt iuəm èuə nāluəltšām χoina kātllsa* 'a köztük jövő leányt a Nyilforgács-férfit elkapta' PÁPAY J., Északi-osztják nytanulm. NyK. XXXVI. 358. | *χvlà èuəlt kol iərəs* 'a halottra köteleket kötött' 375. | *kərdi-kolna iərman iuχ èuəlt ollət* 'vaslánczczal vannak a fához kötözve' XXXVII. 170.*) | *iəŋ'g ilb(i) èuəlt sidi manləyən* 'a víz alatt ilyen mennek' XXXVI. 392. | *i uās ilb(i) èuəlt manlət* 'egy város

*) Vö. mordv. E. *odizatne langa* (prol.) *jakstere karks karksaž* 'über die kleider ein roter gurt gebunden' PAAS. SUS. Aik. XII. 7.

aljánál mennek' 394. | *uas-xàdot kut èuəlt sisi si nāuərliyl* 'a városi házak között ugrál így [erre felé]' XXXVII. 34. | *nāuə lauey xoi uas numb(i) èuəlt iil* 'fehér lovas ember jön a város felvége irányában' 55. | *lou iəy'am tər à iəl èuəlt māzəy selta yək an' tusa* 'az ő járta hely felől (o: hely felé) talán mégse vitték volna el örökre' 166—7. | *xət-libəl pələ tuggət èuəlt lās si iis* 'a ház belsejébe a mohok mellett hó jött' 184. | *mā mutrāiəmna wəntləyən oγən numb(i) èuəlt ləskədə!* 'az én fortélyommal ezeket a forgácsokat a fejed fölött hajtsd el!' 193. | *sāgər sil èuəlt ioγo-iis, sāgər sil èuəlt səstəl itna āləy-sərət ioxtəs, tās si-louətti iūumal* 'a legelő széléről visszajött, a legelő széléről (o: szélén) lépve reggel tájban jött vissza, a nyáj olyan nagy lett' 195. | *pəm-xorbi-xoi selta sēuərməla, alti kēzəl tal tər à èuəlt manl* 'aztán a Fűforma embert megvágja, a kardja üres helyen megy' 267. | *xən-əyi numb(i) èuəlt sisi manl* 'a királyleány fölött így megy' 267. | *uas-numb(i) èuəlt manda pidəs* 'a város fölött kezdett menni' 269. | *xən-əyi mut-rāiəy təkərəl pilna mur kut èuəlt səzilūiylən* 'a királyleány a tudós orvossal a nép között lépdél' 372. | *oγəy pan oγəl èuəlt xōləm puš soyməβ iəm pənlamən il-pənləlmən* 'a fejes fővenypart feje irányában, a háromszoros ezérből [font] kezezhálóinkat behelyezzük' XXXVIII. 116. | *xošəyən xəβ xošəyəl èuəlt seltta manləm* 'oldalas csónakja oldala mellett megyek [tovább]' 120. | *puzəy pan puzəl èuəlt āləmləmən* 'a villás végű fővenypart vége irányában [meg]emeljük' 123. | *kət iux sa i èuəlt tē ətsət* 'két fa mögénél errefelé tartottak (tkp. jöttek)' 123. | *xəβ i-pələk èuəlt iirəl igi nox-ēil langərəl-kəmna* 'a ladik egyik oldalánál az öreg apja [úgy] a válláig följön [a vízből]' 148. || D. *čipəy-məgdep jax ār tunt jim pəndīva jənyantədət* 'das zahlreiche gänsevolk mit höckerigen brüsten führte(?) sie längs des schönen weges fort' PATKANOV, Die Irtysch-ostjaken II. 186. | *kət pox puyədīvet menət* 'a két fiú mellett megy' uo. 66. || D. *čāhē vičīvet čupa xojāi* 'bis zu den knien wurden sie in stücke gehauen' uo. 62.)*

*) Vö. a mordvinban is prolativusszal: M. *otsu ervā-nānts kočkāravat panarinza, pilmanžavat sormanza, sur-preavat ožanza, kener-pakarğa sormanza* 'die hemde der

6. Cseremisiz.

kE. *tužeč ok li kajaš, mülande* (v. korno) *uron* 'ott nem lehet jární, a föld (az út) el van hordva [a víztől]' REGULY cser. mondatai 869. sz. (NyK. III. 139.) || kCzar. *küšəčən kašə šəmlə šəm türlə kajək* '77 in der höhe fliegende verschiedene vögel' PORKKA, Tscher. texte SUS. Aik. XIII. 32. | *küšəčən čəpešte'n-koššə čəla türlə-türlə kajək ulə* 'du hast allerlei hochfliegende vögel' 17. | kP. *me'ay kudaləš imbalé* 'eine hase läuft auf dem eise' GENETZ, Ost-tscher. sprachstud. SUS. Aik. VII. 1. | nyK. *moren iβəletsən kə-daləš* 'der hase läuft über das eis hin' RAMSTEDT 197. | *kəwə(k)-βəlets* 'vom berg herab' RAMSTEDT 18. | kUr. *aramat jəmatš kostəlden* 'a fűzek alatt járdogálván' WICHMANN, Mutatvány az urzsumi cser. költészetéből NyK. XXXVIII. 231. | *onđžtš uz-ak aβ-ak kombə mödən kajət* 'elül a gúnár és a liba játszva járnak' 215. | kCzar. *tu'dən šəygač rəβəž laškərt šəret čəlt kočən pətəren* 'hinter ihrem rücken frass der fuchs alles, sowohl die nudeln als die milch auf' PORKKA 10. | kP. *ar ludo šungaləš-at, šəygelčənžə i γ(ə)lma* 'wenn die ente taucht, so friert hinter ihr das wasser' GENETZ 47. | kUr. *šəygetš ižə kəlmen miə* 'utánuk [a víz] jéggé fagyva jön' WICHMANN 215. | nyK. *olitsə βokšətsən kornə keə* 'der fusssteig läuft in der mitte der strasse' RAMSTEDT 102. | kCzar. *uremet pokšəčət andəčət kajaləš* 'mitten auf der strasse ein hausierer geht' PORKKA 54. | kUr. *pəšə pokšətsəš oš əlša kudaləš* 'a mező közepén fehér herélt ló vágat' WICHMANN 216. | nyK. *iməlišətsən it ke* 'geh nicht in die nähe des pferdes' RAMSTEDT, Bergtscheremiss. sprachstud. SUS. Toim. XVII. 69. || nyK. *kurižən pört-kutan-gitsən əškədəš* 'er steigt am giebel des königliches haus vorbei' RAMSTEDT 179. || *püəštə βəšt mə-länem konygla-d əy gits* 'im damme geht mir das wasser bis mitten an die brust' RAMSTEDT 143.

älteren schwiegertochter sind bis zu den knieen, ihre ärmel bis zu den fingerspitzen, ihre stickereien bis zu den ellenbogen' AHLQVIST, Versuch e. mokscha-mordw. gramm. 136.

7. Finn.

a) *partitivus* (eredetileg *ablativus*) ragjával: *ja oravan pitää hypätä tien suuntaa* 'és a mókusnak ugrálni kell az út irányában' Suom. Kansansat. I. 2. | *no, nyt hän oli suruissaan jä kävi yhtä katua ylös, toista alas* 'no most ő bánatban volt és járt az egyik utczán föl, a másikon le' II. 46. | *nyt he läksi yhdessä vauvulla ajamaan sitä kultaista siltaa* 'most ök elindultak együtt kocsin azon az arany hídon' II. 10. | *hän m ä k e ä laskepi* 'ő lebecsátkozik a dombon' I. 179. | *astui immet pilven äärtä* 'a leányok a felhő szélén jártak' Kalevala IX. 48. | *yks'on juoni juostaksesi naisten neulojen neniä, tuosta toinen käyöksesi miehen miekan tutkamia, kolmas koikutellaksesi uron tapparan teriä* 'egy sort kell szaladnod a nők túhegyein, azután másodikat járnod a férfiak kardjának hegyén, harmadikat imbolyognod a hős harczi bárdja élén' XVII. 19. | *kaikkein jokien ja kanavain jäitä taidettiin hevosilla kulkea* 'valamennyi folyó és csatorna jegén lovakkal járhattak' Bud. Finn nyt.² 141. | *juoksi isänsä takaa* 'futott az atyja után' 112. | *észt: akna alt läpi minema* 'am fenster vorbei gehen' WIEDEMANN, Gramm. 545. | *part käib ujudes alt vee* 'die ente schwimmt unterhalb der oberfläche des wassers' 334. || *niin veivät venon vesille, soutelevat... ympäri Nevan jokea, Nevan niellä kiertelevät* 'hát a csónakot a vízre vonják, evezgetnek a Néva folyó körül, a Néva-fokot körüljárják' Kal. XLVII. 137. | *észt: pū ümbert peab rohu ära katkuma* 'man muss um den baum das gras ausjäten' WIED. 568—9. | *üks käzi võttis ta kaela ümbert kiñni* 'ein arm umschlang seinen hals' 569. — Pleonasztikusan a *myöten* 'szerint, mentében' névutóval is: *mene sie mäkeä myöten* 'te menj a domb mentén' Kal. XXXII. 356. | *ajoi lehmät suota myöten* 'a teheneket a mocsár mentén hajtotta' XXXIII. 3. | *ne kaksi mentiin hyvää tietää, kolmas työnnettiin metsään lehmien polkua myöten* 'azok ketten jó úton mentek, a harmadikat a tehéncsapáson küldték az erdőbe' Suom. Kansansat. II. 85. || *kulkevat syvemmälle yhä, kunne seisoo ukko jo leukapieliään myöten vedessä* 'egyre mélyebbre mennek, míg a szegény öreg már az állkapcsáig áll a vízben' Satuja ja tar. II. 193. | *poika vieähän sotahan, ... joss'*

on verta vyötä myöten 'a fiút a háborúba vinni, a hol a vér övig ér' Kanteletar III. 59. (331. l.)

β) ablativusi raggal: *koira tulee metsästäjän edeltä* 'a kutya a vadász előtt jön' Bud.² 109. | *viskasi hänet taivaasta maahan, niin että hän keskeltä puoleksi katkesi* 'ledobta őt az égből a földre, úgy hogy középen ketté tört' Satuja III. 82. | *pääsky löyhähti sieltä variksen päältä pois* 'a fecske elröpült ott a varjú fölött' Kansansat. I. 240. || észt: *eksis tēlt v. tē pealt ära* 'er verirrte sich auf dem wege' WIED. 346. | *pūdke ikka edesi sāda, ja ärge väzige tē pealt ära* 'er strebt immer vorwärts zu kommen und ermüdet nicht auf dem wege' 589. || *nuuri hajoitettiin kaupungin ympäriltä* 'elszedték a város falát köröskörül' Bud.² 110. | *makasi hän huiloksella, vaikka koko huone oli palanut ympäriltänsä* 'ő ott feküdt a parázstűzön, ámbár az egész ház elég körülötte' Satuja IV. 169.

γ) elativussal: *että nähdään, mistä on orava tien suunnan hypännyt* 'hogy lássák, hogy a mókus merre jelölte ki ugrásával (tkp. ugorta) az út irányát' Suom. Kansansat. I. 2. | *ja sitten tulee elefanti tiepuolesta* 'és ekkor egy elefánt jön az útfélen' II. 91. | *ja he sivu mentiin pojasta* 'és ők elmentek a fiú mellett' II. 89. | *niin sitten näki toinen, että nyt meni sivu siitä rahakukkarosta* 'így azután meglátta a másik, hogy most elment ama pénzes zacskó mellett' II. 65. | *kuka on riskimpi hyppämään haudasta yli* 'a melyikük a legfrissebb átugrani a vermen' Kansansat. I. 22. | *lentäen alituisseen a atrasta ja seposta päälitse* 'szakadatlan az eke és a kovács fölött repülve' Satuja I². 22. | *kumpika ennen pääsee päälle koskesta* 'melyik jut föl előbb a vízesésen' Kansansat. I. 262. | *laiva kulki Saiman kanavasta alas* 'a hajó a Saima csatornán lefelé ment' SETÄLÄ, Finska spr. satsl. 51. || észt: *tulli mäest alla* 'er kam am berge herab' WIED. 329. | *läks seinästä üles* 'er stieg an der wand hinauf' uo. | *hüpas mül-gust üle* 'er sprang bei der zaunöffnungstelle hinüber' uo. | *ja kaksi läksi vähän jälestä* 'és kettő ment kevéssel utána' Kansansat. II. 78. | *se lentää lintuna sitten laivan perästä* 'az madárként repül aztán a hajó után' II. 6. || észt: *tema käis pära-st mu* 'er ging hinter mir' WIED. 558. || *juoksee pol-vesta merehen, vyö-lapasta lainchesen* 'a tengerbe fut övig,

a hullámokba övecsattjáig' Kal. XLV. 121. | *meni... merehen, sukkarihmasta sulahan, vyötäröistä veen sisähän* 'ment a tengerbe, harisnyakötőig a hígba, övedzőig a vízbe' XV. 246. | *tuoll' on pieni poikuesi, ... onp' on suossa suonivyöstä, kankahassa kainalosta* 'ott van kis fiacskád, a mocsárban van derékig, a homokos mezőben hónaljig' L. 417. | *itsen lauloi Joukahaisen, lauloi suohon suonivöistä, niittyhyn nivuslihoista, kankahasen kainalosta* 'magát Joukahaint ledalolta, ledalolta a mocsárba derékig, a réthe csípőig, a homokos mezőbe hónaljig' III. 327. | *vyötäistään myöten oli ukko-rukka jo sillä tapaa vedessä* 'derékig volt már a szegény öreg ily módon a vízben' Satuja II. 192. || *repo juoksenteli ympäri haudasta* 'a róka a verem körül futkosott' Kansansat. I. 102. | *teidän pitää nyt... morsiamiltanne semmoiset kämmentä leveät vitjat saada, jotka kolme kertaa aivan ummellehen käyvät mun linnastani ympäri* 'nektek most menyasszonyotoktól olyan tenyérnyi széles lánczot kell kapnotok, a mely háromszor érjen körül egészen váram körül' Satuja II. 104.

8. Lapp.

S. *alêlt ta vâre manâi* 'e hegyek nyugati felének mentén ment' HALÁSZ, Svéd-lapp nyelv VI. 5. | *lulêlt ta vâre manâi* 'e hegyek keleti oldala mentén ment' 63. | *orjêlt vâre mannâ* 'hegy déli oldalán megy' 87. | *tâ pe tē pōhtin padđêlt sū* 'ime fölötte jönnek' V. 230. | *te karjêle cuorvu maγēt* 'azután a karjelek hátulról követték' NyK. XXII. 316—7. | *kihçi maγêlt taite fêslakît* 'utána néztek a jegyeseknek' Svéd-lapp ny. V. 207. | *jiehtie' tussâ, ijjiç [mû] miññelte taļovui'* 'mondj neki, ne jöjjön utánam' NyK. XX. 218. | *hânan miññelišt'e tilje hapkie hâl'etie* 'a tyúk után az ölyü röpült' uo. 107. | *tē tallē vagza son tån jukalvês âl'bmuka owtolt* 'hát elment a lakodalmas nép elé' Sv.-lp. ny. V. 149. | N. *dē rakka bođi owtalt* 'kam ihm das hündchen entgegen' QVIGSTAD, SUS. Aik. III. 19. | S. *vuorjese puiti mijjên autelište* 'farkas jött elénk' NyK. XX. 111. | *monnâ' waccien autste* 'mi ketten előre megyünk' uo. 219. | *ço'ikâ mâhhcêlest mēhcin tãfũ ja vûhça* 'az erdő szélén fut hókoresolyán, erdős vidéken és lött'

Sv.-lp. ny. V. 111. | *čoiikā varrêlest* 'a hegy mellett fut hókorcsolyán' VI. 164. | *tē porrāsumūs voidnā, ākte akte olmaj pōhtā tū muppēu pēlēu ēnūst* 'látja az idősebbik, hogy egy ember jön a folyó másik oldalán' V. 49. | *almač monū pāltast vėhka tutne pēlėn* 'egy ember szalad kettőnktől oldalvást a tulsó oldalon' V. 53. | *jus talle tat pūcas lē tāwtau ožžum kaiikkaist sijīst, tē talle ka'ikka kēdkē čūdđi omās kēlain, vala jus lē pāra aktat sa jēst ožžum tāwtau, tē čūdđā pāra akta kē'ōikē* 'ha most a beteg a betegséget minden helyen megkapta, akkor az összes kövek szólnak különböző hangokon, de ha csak egy helyen kapta meg, akkor csak egy kő szól' V. 251.

II. A mozgás vagy cselekvés vmin át, keresztül történik.)*

1. Votják.

α) Névtutók: *ukno-pirti tođi čozmār potaloz (veñ-pirti sinīs vetlä)* 'az ablakon át fehér menyét járkál (a tüfokon át jár a ezérna)' M. tm. 38. | *tui birdžet pirti, tui kullšo pirti, azves kullšo pirti saldžiško* 'durch den messingenen knopf,

*) BUDENZ az ilyen esetekben egyszerű, honnan? kérdésre felelő helyhatározókat lát, s a nyelvérvék — szerinte — azt, a min valami keresztül megy, még ahhoz a térhez számítja, a melyből az illető tárgy kiindul (Finn nyelvtan²: 96). Véleményem szerint azonban ez csak a prolativusnak egy speciális faja, melyben a mozgás nem egy vonalon, hanem bizonyos — bár néha szűk — térben megy végbe. Fölfogásomat igazolja a mordvin nyelv is, melyben csakugyan a prolativus ragja jelöli az ilyen határozást. Pl. E. *ančak līs keŋkška, udolozo tivtās séžaka* 'kaum war es durch die tür hinausgetreten, so flog eine elster' PAASONEN, Proben der mord. volksliteratur. SUS. Aik. XII. 122. | *tongič p̄rat valmava!* 'stecke deinen kopf durch das fenster' 95. | *valmava vani, keŋkška a kelgi* 'es schaut durch's fenster, liebt nicht durch die tür [zu schauen]' 65. | *moñ uli rėvėnem, vařava tikšet tarkši* 'ich habe ein schaf, durch ein loch zieht es heu her' 45. | *pras jašėik vařava* 'sie fiel durch das loch im kasten hindurch' IX. 236. | *veřmalava pañimim* 'sie trieb mich weg durch das rauchloch in der wand' IX. 234. | *viřga meže a jutavi?* 'was kann nicht durch den wald passieren' XII. 71.

durch den messingenen ring, durch den silbernen ring spucke ich' W. I. bm. 35. d. | *ukmis tuggon pirti peltisko* 'ich beschwöre durch neun schlösser' W. I. bm. 35. b. || *čož-žajäg-pijostä niriš-ik šur-vilä pottikid: deräm-pijad ponsa soz'-ultid potti* 'midön kacsá és lúcsibéidet legelsöben a patakra hajtod: ingkebeledbe téve, ruhád előrésze alatt bocsásd ki [óket]' M. b. 30. | *čumin koli, uromä, osätiz pirsä, viž-ultiz potsa* 'a leánykamrában háltam, kedvesem, bemenvén az ajtón, kijöven a padló alatt' M. d. 100. | *voč yma pyrys kötaž vaškä, uli-no potä* 'alles in den mund gehende steigt in den bauch hinab und geht unten durch hinaus' Máté XV. 17 (WIED. Votj. Gramm. 214).*)

β) Ragos névszók: *kijlän šulmitiz ku-kü potämed luoz: soki ta adamijaz vedna* 'a midön a kígyónak szíven át-mehetsz: akkor ígézd meg ezt az embert!' M. 177. | *korkan koli, uroma, osätiz pirsä uknoätiz potsa* 'a szobában háltam, kedvesem, bemenvén az ajtón, kimenvén az ablakon' M. d. 100. | *ataž šog-günä osätiz piroz* 'a kakas egyenest betoppan az ajtón' M. 122. | *šodderemeniz šobirtisa keltisa atšiz östi uskisa wu'em* 'er zog sein kamisol an, ging hinaus und stellte sich an die tür um zu schauen' W. II. 84. | *žinggir-no žaggir kapkati žingirtisa en piri* 'durch ein knarrendes, rasselndes tor geh' nicht hinein, wenn es rasselte' W. I. d. 86. | *njuulen kenasaz pirodi-ke, kapkatic en pir(ε) kuimatiz* 'wenn ihr in die kammer der jungfrau geht, geht nicht durch das tor, sondern über den plankenzaun' W. I. d. 112. | *uanze kuja košakti pedla* 'er wirft alle zum fenster hinaus' W. II. 167. | *tür uknotid ulimé-no* 'a földalón levő ablakon benéztünk' M. d. 86. | *tatči vusa, kartež uknoätiz kišnoezles dusimzä adžäm* 'hazaérvén a férj, meglátta az ablakon keresztül feleségének

*) Pleonasztikus raghasználattal: *a ketštagaiez tím yameniti tettasa pegžem* 'der ziegenbock aber sprang über den pfahlzaun und entflog' W. II. 155. | *tir-vamäntid kišnomurt-kä potaz: tušmonjos tiredles uz kiškalä-ni* 'ha fejszeden keresztül egy asszony ment: az ellenséges szellemek fejszédétől nem félnek majd' M. b. 90. — Vö. *pinaljos tir-vamän potosa: uz budä-ni* 'ha gyermekek fejszén mennek keresztül: nem nőnek majd meg' M. b. 89.

szerezőjét' M. 133. | *odig lud-keč-pi-ginā pegžini vuām polat-vilišān sōd uknoāti tāčisa* 'egy nyúlfiók menekülhetett meg csak [úgy, hogy] az ágypolczeről a fekete ablakon keresztül ugrott' M. 119. | *pegžemjos uknoti no kiti tekčisa, potisa koškiljam* 'a szökevények az ablakon át s a hol [lehetett] kiugorván, elmentek' M. VNym. 5. | *tör uk'notidi sin šotimi bid(i)rijo d'irsides sinani* 'durch das obenfenster reichten wir euch einen kamm, damit ihr eure krausen haare kämmeten' W. I. d. 194. | *tōd'i korkāuen murjotiz d'ez ka-ik potoz tšijniosiz* 'durch den schornstein des weissen hauses zieht sich der wand einem drahte ähnlich' W. I. d. 56. | *anaiz gurze estem d'ir murjotiz tšijniz pote d'ir* 'meine mutter hat wohl den ofen geheizt, [da] der rauch aufsteigt' W. I. d. 277. | *mořjoti šinez potā-d'ir* 'a füst kijön a kürtön át' M. VNym. 26. d. 8. | *mon žužakim jopurtijā pirsā, birāktām vuo purtijāti potko* 'midőn én fölkelek, a jeges katlanba bemenvén, a forró vizű katlanon át jövök ki' M. 72. | *so pašātiz adamileš veš čorigzā šurās-vilti kujasa keltām* 'ezen a lyukon át az embernek összes halát kidobta az útra' M. 125. | *so parez vuž urobo-tigili uštoti pir pottisa . . .* 'nachdem du diesen dampf durch das loch eines alten wagenrades hast strömen lassen . . .' W. I. bm. 18. | *mužiem visti vetle vis-numir* 'durch die erde kriecht der spannenwurm' W. I. bm. 35 f. | *kare-ke minodi, aršati minē: aršati šures tuž šoŋer* 'wenn ihr in die stadt geht so geht durch Arsk: durch Arsk ist der weg sehr gerade' W. I. d. 112. | *vetlyz karjosti-no gurjosti-no* 'er wandelte durch städte und dörfer' Lukács XIII. 22. (WIED. Votj. Gr. 33.) | *vetlä vutem intyjosti* 'er wandert durch wasserlose orte' Máté XII. 43. (Uo.)

ačiz kudokā mēnā gurežjos-d'elti, busijosti, čošket-ažti 'maga messzire megy hegyek tetőin, mezők mentében, síkságon át' M. 92. | *čut, gorib pereš kišno lūditi, vetleno, otiš višak jūez šiā (šurlo)* 'egy sánta, püpos asszony megy a mezőn át, s onnan minden gabonát leesz (sarló)' M. VNym. tm. 117. | *mon ortšitilad lud'fidž, tel-kešen š'diša* 'ich passierte ihr feld, wirbelwind spielend' W. II. 166. | *jagāti potim jur jugitja, viž-vilti potim val-pid kvaraja, sōd tālāti šala čipčāmja* 'átmentünk a fenyvesen a fenyőszurok világánál, átmentünk a

hídon a ló lába hangjánál, átmentünk a fekete erdőn császármadár füttyénél' M. d. 155. | *šures kuža teleti puňiskiz gondiren* 'auf dem wege kam ihm im walde ein bär entgegen' W. II. 114. | *mi tatsi kiti liktimi? šala no čibsono tagjostid* 'mi ide mezen jöttünk? császármadárfütyülő fenyvesen át' MUNK. VNym. 31. d. 42. | *šöd nuu oskiti pir potimi* 'wir wanderten durch einen dunklen wald' W. I. d. 144. | *šur deti poti tui tiuvin; lageti poti žur tiuvin; inmeti likti in tiuvin* 'ich wanderte durch den birkenwald bei dem scheine einer fackel von birkenrinde; ich wendete durch den fichtenwald bei dem scheine einer fackel von teerholz; ich kam durch den himmel bei dem lichte des himmels' W. I. d. 407. | *sonl daskiktož tšož vetlem tšattšaiti* 'das mädchen wanderte zwölf tage im walde' W. II. 156. | *koňi-bižon vugalti koškom, šala-šupson surdäti koškom, dukta-lobžon vir-jilti koškom* 'evet futotta buczkáson megyünk mi át, császármadárszopogató nyíresen megyünk mi át, fajt röpködő domb tetején megyünk mi át' M. d. 146.)*

ta-berä taše murt veš duňieäti volkkoz 'ezután az efféle ember el fog terjedni az egész világon' M. 54. | *meno noš-ik nül kuža puris duňjaäti* 'mennek ismét négyen a homályos világban' M. 94.

2. Zürjén.

a seni völi šuema öti jukmesä nali pirni, a mödöd petni 'pedig ott az volt mondva (úgy volt megállapítva), hogy egyik léken bemenjenek, s a másikon kijöjjenek' Popov: UF. II. 6. | *šölöm šörsän vöd byd šyörni vomöd petö* 'denn aus der fülle des herzens kommt alle rede durch den mund' Máté XII. 34. (GABELENTZ 58.) | *pirä čigäm öbäsjašöd* 'menjete be a szoros kapun' Máté VII. 13. (UF. II. 83.) | *pyrö dzeskyd ödzesjašöd* id. GABELENTZ 61—2. | *ödžösöd pyryny* 'durch die tür eingehen' WIEDEMANN, Syrj. Gramm.² 127. | *žur metšiny öšynöd* 'den kopf durch's fenster stecken' uo. | *i vetlys Jisus byd*

*) Időhatározó: *so tulisti gužem-kä luoz, gerides kutitek en kilä* 'a tavaszon túl, ha a nyár beáll, ekéteket csak fogjátok meg' MUNK. VNym. 28. d. 21.

kāröd 'und es ging Jesus durch alle städte' Máté 9, 35. (WIEDEMANN, Syrj. Gramm.¹ 29.) | *vetlödlannyd moreöd i kosöd* 'ihr zieht umher über das meer und über das land' Máté XXIII. 15. (GABELENTZ 60.) | *jözöd muöd vetlyny* 'durch leute und land wandern' WIED. Syrj. Gramm.² 127. | *ošny vöröt* 'durch den wald irren, sich im walde verirren' uo.

3. Vogul.

a) *É. an mortim nē ünlenē mān lūm, tūl tārā ta minākēn!* 'ama déltáji nő lakóhelyén lovam, most ott menj keresztül' MUNKÁCSI, Vog. Népkölt. Gyűjt. I. 162. | *ta xūrēm surēm jolī surēmnel kwāluykw' patikēn: tūl ul kwālākēn!* 'ezen három nyílása közül az alsó nyíláson ha ott akarnál kikelni, ott kedvesem ne kelj ki!' III. 217. | *kwol-talēxel kwon ta minēs 'a háztetőn át ment ki'* IV. 173. | *K. kwōsnās-māntēl ju vqxtwēs* 'bedobták az ablakon keresztül' II. 231. | *P. kwōsnās-māntēl kwān-aykwēts* 'az ablakon át kipillantott' VogNyjár. 243.

b) *É. xūrēm q̄tēr šakwiy ma'il-kwołlénālnēl minwāsēt* 'három hőst cseszes mellük közepén járt át [a nyíl]' MUNKÁCSI, VogNépkGyűjt. II. 23. | *āwinēl kwonā sāltēmtawēs* 'az ajtón át kidobta' IV. 328. | *āwinēl jūw poxērmātēs* 'az ajtón keresztül begördül' II. 298. | *lūwiy tujtā kart-āwinēl tū jūw ta sāltmā nāyki* 'az látszik, hogy lovas úri szánja az udvar kapuján át ím oda ment be' IV. 329. | *an Taripēs-nimālā-sqw luwā pālt an vit-āwinēl nāyq ta kwālēs* 'most T. ama vízi kapun át felment lovához' I. 23. | *T. tārāsnel kun-khqrqtsēm* 'kinéztem az ablakon' VogNyj. 273. | *jāni' surēmnel ul kwālākēn!* 'nagy tetőnyíláson ne távozzál' III. 105. | *uj-pī' saqiy puqkēn mā-xarsurēmnel kwonā kwāltāln* 'Állati fürtös fejedet a földszinti nyíláson keresztül vidd ki!' III. 105. | *jolāl sunse'im ta asnel* 'alánézek ezen a nyíláson' III. 113. | *jolāl' susnē asānel jolāl' aykwāts* 'a lefelé néző lyukon lefelé pillantott' II. 99. | *rūs kēr-samnēl tūle tūp pats* 'a lány vasszemen keresztül alig juthatott a tulsó félre' I. 27. | *tāltiy ūs tāltēnnēl tār' ul tārātāln* 'kikötős városod kikötőjén át ne ereszd azt' IV. 174. | *an lūptā kwōllānēl tārā minwēs* 'ama levél közepén keresztül fúródott' I. 7. | *an ūs mōt aulān sāltset, mōt qulānēl kwālsēt* 'ama város egyik végén bemennek, másik végén kijönnek' II. 91.

4. Osztják.

É. *àsni uηal-ηàs èuəlt, nvl-ηàs èuəlt iη'k lηda pidəs* 'a medvének az orrán-száján keresztül kezdett a víz bemenni' PÁPAY: NyK. XXXVI. 353. | *or-kvləη èuəlt nəl mvxti-lōxnmədəs* 'az erdei rénszarvason a nyíl keresztül csúszott' 363. | *əm'β-ōrəl padī ilb(i) èuəlt loη pà lηgəs* 'az ebszán fenéke alá maga is odabújt (tkp. bement)' 373. | *mandu ī kurl ilb(i) èuəlt, ī iāsl ilb(i) èuəlt lηgəs i ēdəs* 'a mandu az egyik lába alá, az egyik keze alá ereszkedett és ment' 387. | *pūləβ-ηàs èuəlt kol àləη il-ēsllsəli* 'a kéménynyíláson át a kötél végét leeresztette' 375. | *ittam àηgəl χət-ou (àsni χət-ou) èuəlt kim-si manda pidəs* 'most az anyja a barlang nyílásán (a medveház ajtaján) kimenni kezdett' XXXVII. 174. | *svs-pēlgəl èuəlt iuηəm nəl lηrər kiməl ilb(i) èuəlt lηgəl* 'a háta mögül lőtt nyíl a pánczél alján bemegy' XXXVIII. 130. | *ild èuəlt il-nāiəmədəs, ou èuəlt il-nāiəmədəmət kim-iəuəlməsli* 'az üllőről lecsusszant, a lecsúszottat az ajtón kihajította' 321. | *ī mosajna àzəl-igi imi uηal-ηàs èuəlt i χələβ kimis təl'səli* 'egyszer [csak] az öreg atya az asszony száján kifelé egy hálót húzott' 323. || D. *χōt-χōnēη-vēsīvet nūmētta kureyedat estedet sagət* 'als er durch die dachöffnung von oben seine beine herunterliess' PATKANOW-FUCHS: KSz. VII. 134. | *untped-ima χōta kuš tanōt, χātavīvet juχ purēmemet sagət, vesīvet it-tūruma tekeryōt* 'er kam zum hause seiner schwiegermutter; als er durch die türe ins haus hineintreten wollte, fiel er durch öffnung in die untere welt' uo.

5. Cseremisiz.

kCzar. *popšə okna γəč w'ən* 'der priester sah zum fenster hinaus' PORKKA 2. | *törza γəčən onğaləč* 'du schautest zum fenster hinaus' 43. | kUr. *törzə γəčtš onğzəlēm* 'az ablakon néztem ki' WICHMANN 242. | *aβəže törzə γəč sola* 'die mutter wirft ihn zum fenster hinaus' GENETZ 39. || nyK. *sola mətšəts kəštən-tolməkem* 'nachdem ich durch das ganze dorf [hierher] spaziert bin' RAMSTEDT 83.

6. Finn.

α) partitivussal: *jänö on juossut siitä poikki* 'nyúl futott itt keresztül' Kal. XXXVIII. 188. | *meni ulos usta myöten, pellolle pihoa myöten* 'kiment a szántóföldre az ajtón, az udvaron keresztül' uo. XII. 497. | *ajoi soita, ajoi maita, ajoi aavoja ahoja* 'keresztül hajtott mocsarakon, szárazföldeken, terjedelmes irtásokon' X. 14. | *neiti asteli ahoa, lepikköä leyhytteli* 'a leány sétál az irtáson keresztül, lépdél az égerfaerdőn át' uo. I. 51.

β) ablativussal: *tuli kynsin kynnykseltä, polvin porstuan ovelta* 'kijött a küszöbön körmével, a tornácajtón térdével' uo. I. 32. | *astuvi pihalta poikki pellolle perimmäiselle* 'az udvaron át megy a legszélső szántóföldre' uo. XVIII. 536. | *tulin kuormien välilta (välistä)* 'átjöttem a terhes kocsik között' BUD.² 111. | ész: *ta läks keskelt läbi* 'er ging mitten hindurch' WIED. 334.

γ) elativussal: *mi on tästä poikki juosnut* 'mi futott ezen keresztül' Kal. XXXVIII. 186. | *kukko suusta päänsä pisti ulos* 'a kakas kidugta fejét a [király] száján' Suom. Kansansat. I. 198. | *ei mene enää kurkusta alas* 'nem megy le több a torkán' II. 114. | *ei mene kulkusta alas ruoka keisarilta* 'nem megy le a császár torkán az étel' uo. | *tuli tuiski ikkunasta, säkehet ovesta säykkyi* 'tűz csapott ki az ablakon, szikra pattogott ki az ajtón' Kal. X. 399. | ész: *aknast sadas vihma sisse* 'durch das fenster fiel regen ein' WIED. 594. | *vinnaš teda käzi pidi uksest välja* 'er warf ihn an den armen zur tür hinaus' WIED. 561. | *mutta vahtimiehet ei portista laskenut häntä sisään* 'de az örök nem eresztették őt be a kapun' Kansansat. II. 45. | *poikki salmesta sanovi* 'átbeszél a tengerszoroson' Kal. XX. 490. | *en tuosta ylitse pääse, enkä reiästä sisälle* 'sem e fölött sem a résen nem jutok be' XXXI. 339. | *meni nurkasta tupahan* 'a szögleten át a szobába ment' XII. 406. | ész: *külast ei peaze läbi* 'durch das dorf kommt man nicht' WIED. 599. || *lenteli liki kotia tuosta loihe loitommaksi, poikki Pohjolan merestä sepon Ilmarin pajalle* 'háza körül röpdösött, azután messzebbre fordul Pohjola tengerén át I. kovács műhelyéhez' Kal. XLIX. 321. | *jos ollee semmoinen poika, jotta voipi*

lasista raataa sillan tästä lahdesta poikki 'ha olyan fiú, hogy üvegből hidat tud építeni ezen az öblön keresztül' Kansansat. II. 34. | *äskén minä lähden nyt kolmannesta järvestä* 'most csak akkor megyek át a harmadik tón' uo. 94. | *kulki kyisnä käärmehenä poikki Tuonelan joesta, läpi Tuonen verkkoloista* 'kigyó alakban megy Tuonela folyóján át, Tuoni hálós helyein keresztül' Kal. XVI. 374. | *anna rauha raavahille, ... käyä karjan kaunihisti, ... poikki soista, poikki maista, halki körven kankahista* 'hagyd békében barmaimat, hadd járjon szépen a nyáj, mocsáron, szárazon, erdei homokos mezőn keresztül' XXXII. 371.

7. Lapp.

S. *sömés pälēn vuidni almača, ähte noitē čäkya timpar stöhkō sisa aktat kēčēst, ja pōti ulhkus muppēt kēčēst* 'egyszer látják az emberek, hogy egy varázsoló egy szálfagerendába bújik az egyik végén, a másik végén pedig kijött' HALÁSZ: Svéd-lapp ny. V. 73. — A norvég-lappban az elativus ragja tudvalevőleg összeesett az inessivuséval. Így természetesen nehéz eldönteni, minek érzik az ilyen eseteket: N. *ī tat olbmu toppad, mi njalmest sisa manna, mutto tät mī njalmest olgus poatta tat toppad olbmu* 'nem fertézteti meg az embert, a mi a száján megyen bé, hanem, a mi kijön a száján, az fertézteti meg az embert' (KÁR.) Máté XV. 11. | *mannet paskes ursast sisa* 'gehet hinein durch die enge pforte' Máté VII. 13. (FELLMANN, Anteckningar II.)*

III. A prolativusi rag azt jelöli, a minél fogunk, tartunk, érintünk vkit vagy vmit.**)

1. Votják.

minam biži küž, bižtim kutoz 'az én farkam hosszú, megfog farkamnál [fogva]' MUNK. VNym. 10. | *olo-kiñ-kä tonä*

*) A magyarra vonatkozólag vö. az által, keresztül névutókat, melyeken szintén ablativusi rag van (mondattani használatukra nézve l. SIMONYI, MHat. II. 162—176).

***) Hogy az ilyen határozók a prolativusból fejlődtek, bizo-

dër-sétid këska-z-a? — *üz, monä ni-no-kiñ-no dër-sétim üz këska* 'valaki tán téged a hajadnál fogva czibálgatott? — Nem, engemet senki sem czibálgatott hajamnál fogva' M. 93. | *tažé šuäm-beraz badžem mējego murtáz dër-sétiz këska nulděně, měžekăněz žugěně, pędjosěněz loganě kučkä* 'miután így szólt, hajánál fogva kezdi czibálni a nagybajuszos embert, [aztán pedig] meghurczolgatja, öklével döngeti s lábával tapossa' M. 92. | *tu štiz-ke kutiskod, kišnojēz dorj pędžē* 'wenn du ihn beim bart ergreifst, so läuft er zu seiner frau' W. II. tm. 271. | *gogjed-kä viržiz: tībirtid žigirtitsa tībiriđ, lurs, lurs' šutožas žutjati* 'ha köldököd kirándul: hátad felől átöleltetvén [magad], míg csak hátad ,lurs, lurs' hangot nem ad, emeltesd [magad]' M. bab. 72. | *kiitiz kutysa sintemzä, pottyz soä gurt šery* 'nachdem er den blinden an der hand gefasst hatte, führte er ihn hinter das dorf' Márk VIII. 23. (WIED. Votj. Gramm. 33.) | *kik badžinez niļjos kwiñ-pol täččisa koškozi, sužärzäs kwiñ-mätijaz täččikiz vedin-kišno sožitiz kiskisa uskitoz* 'a két nagyobb leány háromszor ugorván elmegy; hugukat harmadszor [való] ugrásakor a boszorkányasszony ruhaaljánál fogva meghúzván, elbuktatja' M. 81. | *kikna pal-durtiz kutsa, šoraz birto (sapäg)* 'mindkét oldalánál fogván, a közepébe betolom (csizma)' M. tm. 37. | *kik-pal durtiz kutiško, šortiz birtiško (sapeg kuttšam)* 'an beiden seiten ergreife ich es und stecke hinein in der mitte (das anziehen der schuhe)' W. II. tm. 251. || *šuäm kwiñmätiez-no kišä-ik kizä gir-pumtiz vandiläm* 'szólt a harmadik és mindkét kezét levágta vállától fogva' M. 86. || *slugajosz b a ŋtiz čapkylyzy* 'die diener schlugen [ihn] in's an-gesicht' Márk XIV. 65. (WIED. Votj. Gramm. 33.)*

nyítják a következő mordvin példák: *E. us vačkudžē š čokava, son tokaš pēke bokava* 'sie schlug ihn auf die wange, sie stieß ihn an der bauchseite' PAASONEN, Proben der mordw. volksliteratur SUS. Aik. IX. 54. | *fejterneš vačkudžē pša lanğa* 'das mägdelein gab ihm einen hieb auf den kopf' uo. XII. 82. | *varkšijs ez profť, b'ednij babanza pšret n a n g a kšičiž pšret lazizę* 'die krähe traf er nicht, aber seine frau auf den kopf, so, dass dieser barst' uo. XII. 145. — Vö. még a következő zürjén példát: *P. vačkis jur kuža* 'fejbe vágott' (tkp. 'fej hosszát v.') Rogov: UF. II. 63.

*) Vö. még: *kelišiskody tušjosly kudjos pedlo paltiz*

2. Zürjén.

bostys syjes kiödys 'il la prit par la main' Máté VIII. 15. (WIED. Syrj. Gramm.¹ 29. | *kiöd kutny* 'bei der hand fassen' (WIED. Syrj. Gramm.² 127.) | *domalysny syös kiöd koköd* 'sie banden ihn an händen und füssen' uo. | *juröd malalny* 'den kopf streicheln' uo. | *seki Stefan boštis sije pölaëdis* 'akkor István fogta őt a ruha szélénél fogva' POPOV: UF. II. 6. | P. *mödik vorot berdam kutčisis* 'a másik galléromnál fogott meg' Rogov: UF. II. 64. | *azimišt-že miš götir mejam boštema nin vomas dari, me kvatitti sijes goršedis* 'látván pedig, hogy a feleségem már szájába a szentséget, őt torkon ragadtam' POPOV: UF. II. 28. | *lik lun börin me azi zev mištëm mortës, kodì tapkëdmist menë pelpomëd, šuis* 'két nap multával láttam egy igen rút embert, a ki, engem vállon ütve, azt mondta' uo. | KP. *óktino-ja, né óktino-ja lam vu žjót?* 'ob [ich ihn] abhauen [soll] oder nicht abhauen, dicht an der wurzel?' GENETZ 39. | *gezöd kyskyny* 'am strich ziehen' WIED. Syrj. Gramm.² 127.)*

3. Vogul.

É. *puyk-sawänél pūrëmtëstä* 'fejbőrénél megfogta' MUNKÁCSI, Vog. Népk. Gyűjt. II. 74. | *kāt-pälänél pūrëmtëstä* 'felkezésnél megfogta' II. 301. | *qšsä kāt-sqränél nāwer-sāns lūlit*

ceberes adžškä 'ihr gleicht den grabmälern, welche an ihre aussenseite rein scheinen' Máté XXIII. 27. (WIEDEMANN, Votj. Gramm. 33.)

*) A *sörti* névutó átviteles értelemben is használatos; pl. *bur pu jilin oz artmini omël koljas, i omël pu jilin ozartmi bur kol; kol sörti ved požas tödni pu* 'jó fán nem teremnek rossz gyümölcsök, s rossz fán nem terem jó gyümölcs, mert a gyümölcs szerint meg lehet ismerni a fát' POPOV: UF. II. 10. | *a delëjas sörti ved sömin požas azini mortës* 'pedig csak a cselekedetek szerint lehet az embert megítélni' uo. | *tödčas mort olëm sörti* 'életéről (v. élete szerint) ismerik meg az embert' UF. II. 87. | *gölös sörti tödny* 'an der stimme erkennen' WIED. Syrj. Gramm.² 215. | *bydönly sylön vyn sörti šetys* 'er gab jedem nach seiner fähigkeit' uo. | *naja keröm, sörti en kerö* 'nach ihrem tun tut nicht' uo. | *tšöktöm sörti* 'dem befehl gemäss' uo.

aurayti ājk kwältawē 'vékony kezeszáránál fogva a csikótérd magasságú meredek parton vezetik fölfelé a nőcskét' IV. 218. | *χᾶπρῦ-τᾶwné ä'in ä spinél taimatēm* 'állánál fogva fön volt akadva egy nyárfaágon' I. 151. | T. *ām pōγ-ātém nēl nōγ-towitālium* 'engemet hajamnál fogva fölakaszt' IV. 367. | É. *ān ti jgūt a ulānēl ta nīrāsēstā* 'amaz íjjat végénél fogva im kiragadta' IV. 173. | T. *vuj-ānšuxmé kwāllētünēl kit sopi saqorēpēstē* 'az állatöregét közepénél két darabba vágta' IV. 382. | É. *sam kāpēk ākw qulānēl vīrānēm* 'sok koresmát előveszem az egyik végük-nél' IV. 63. || *manēr nay am pajtāγém nēl votē'in?* 'mit simogatsz te arczomon' Vog. Nyelvj. 8. | *pāγk-khojém nēl puustē* 'üstökömnél fogva fogott meg' 193. | K. *pārkhātānēl nōγkhwē khwōstaus* 'törzsénél fogva fölrántotta [a fát]' 193. | T. *ātēnēl nōγ towitus* 'hajánál fogva fölakasztódott' 262. | *kātinēl pūstēl* 'kezénél fogva fogta' uo. | *kēplīnēl āmān khqšēmtstēl* 'ruha-aljamnál fogva rántott meg' uo.

4. Osztják.

É. *āsñi selta nāuermēs, ittam svrt kutpāl ēuēlt mouna lvsksēli, pozal ēuēlt kātllsēli, χoidi iuj χoza oγal si sēγksēli* 'aztán a medve [oda]ugrott és a csukát a derekánál (tkp. a közepénél) fogva a földre hajtja, a farkánál fogva megragadta, egy ledöntött (tkp. nyugvó) fához verdesi fejét' PAPA NYK. XXXVI. 351—2. | *or-kvlāy uisli, kat āγāt' ēuēlt kātllsēli* 'az erdei szarvast fogta, két szarvánál fogva megragadta' 364. | *apsal niγ-kvlāy na āγāt'γalāl ēuēlt kātllmal* 'az öccse a rénszarvas-tehenet a két szarvánál fogva megfogta' 382. | *tūs iolta (kurāl ēuēlt) am'βna tōγmōsa* 'a tunguzt hátulról (a lábánál) egy kutya megharapta' 392. | *sāuēr kāt pvl ēuēlt kātllsēli* 'a nyulat két fülénél fogva megragadta' XXXVII. 54. | *si oγal punzēm niγna iāsli ēuēlt iγo al-tālsa* 'az ajtót nyitó nő kézen fogva csak bevitte' 167. | *oxsarna kāt iāsli ēuēlt kātllsa* 'a róka a két kezénél fogva megfogta' 189. | *si soγ kutpāl ēuēlt sēuermēsli* 'a tokhalat a közepénél ketté vágta' 189. | *laγal uisli, sērmātli ēuēlt (uzdāiel ēuēlt) kim-uantēsli* 'a lovát fogta, a gyepelőjénél (zabolájánál) fogva kivezette' 261. | *laγal kutpāl ēuēlt pā soppī-sēuermōsa* 'a lovát a derekánál fogva szintén kettévágta' 267. | *kāt kur ēuēlt kātllman iorl iγōātīi χoūtāna*

ζογος-λοσκαλλι 'a két lábánál fogva megragadva olyan messzire dobja vissza, a mennyire csak bírja (tkp. ereje érő messzeségre)' XXXVIII. 115. | *manèm pànəη χυι tēləm èuəlt ζολνα ζοζι-τálləli* 'engem még a szegélyes öltözékem szegélyénél fogva visszatart' 116. | *loymal svzàiet tàm sjiàηəl èuəlt χαιsa* 'miközben a víz alá ment, az egyik vékonya felől találva lett' 143. | *màsti nóζàηəl èuəlt, sjiàηəna χαιsa* 'a kellő helyen (tkp. húsánál), a vékonyánál lett eltalálva' 147. | *noζ-pòrləmdəm uəsəηə n'vlləl èuəlt soppì èuətsəlli i-kəmna* 'a fölröppent rézékét az orruk irányában egyformán kettévágta' 148. | *matta yulβàsləη àzəm-igi mola tvzà èuəlt ioudyiləsən* 'egykor a nagyfolyóági apámuramat milyen helyen lőtted meg' 148. | *tàm soζəmpuəηə kim-èiltələn, àηəl èuəlt kətllə!* 'ezt a czernagombolyagodat kiereszted, a végénél fogd meg!' PÁPAY NyK. XXXVI. 355. | *kòrdi ζym-iyz àηəl èuəlt kušna katlləli* 'a vaskoporsót az [egyik] végénél fogva a karmával megragadta' XXXVII. 77. | *nəη'k pəlgəl luβ, ... nolvə luβ kutpəl èuəlt soppì mərəməs* 'vörösfenyőhasábból [csinált] evezőm, nyeles evezőm a közepénél kettétörött' XXXVIII. 119—20. || D. *tu-sagat tune noζ-nävərməmen s èvət ivət kunζimāi* 'jetzt sprang er heraus, fasste sie am zopfe' PATKANOW-FUCHS: Laut- u. formenlehre der südstj. dialekte KSz. VII. 134. | *kəttədīva kattamen jəχ tayəttəjet* 'man fasste sie an den händen und führte sie ins haus hinein' uo. | *ūχ-sōgodīvet χətχara tagamāi* 'am haarschopfe [gefasst] wurde er zu boden geworfen' uo. | *Nānk-χuš-χoi vərəη ūrt iga jigsəηəna ūgodīvet èttitta ötəntāi, kurodīvet sūgəptai, tu-pa kurodīvet ötəntet, sūgəptətet ūgodīvet* 'die beiden brüder fingen an den blutigen heldengreis Nānk-χuš-χoi vom kopfe an zu betrachten und hörten bei den füssen auf, er seinerseits fing bei ihren füssen an und hörte bei ihrem kopfe auf' uo. | *pirīvet jūχtāi, küttepetīvet severmāi* 'er näherte sich ihm von hinten und hieb ihn in der mitte durch' uo. 135. | *serpanχet jem küttebīvet pūmen, χət seraka nərəttāi* 'als er ihn gerade in die mitte zwischen den schulterblättern traf, wurde dieser gegen die hauswand geschleudert' uo.

5. Cseremisiz.

kE. *meñen üpküč* (v. *üpöm*) *rüzüs* 'a hajamon ránczigált'
 REGULY cser. mondatai 11. sz. NyK. III. 99. | nyK. *kaľaβatš-*
-kɨts pəoträl-γdšša 'er zieht sie an den haarflechten' RAMSTEDT
 194. | kP. *rəβəž kum pərče pocsəγəč kučen lupšal kolta* 'der
 fuchs fasst sie an drei ihrer schwanzfedern und schmeisst sie
 aus leibeskräften' GENETZ 35. | kCzar. *üðər močaštə tuðəm oγ*
gəč rualden kučen 'hielt ihn ein mädchen fest in der badestube
 an der brust ergreifend' PORKKA 2. || kCar. *poc kəč pere'n γol-*
de'n mera'γəm 'auf den schwanz schlug sie den hasen' PORKKA
 1. | *mera'γəm pə'ləš γəč pere'n γolde'n* 'sie schlug den hasen
 auf's ohr' uo. | *mari wlə βižə de'nə maška'm βw'i-gəč rualeš*
 'der mann schlug aus leibeskräften den bären auf den kopf'
 PORKKA 9. || kCzar. *šudə kəð ač purlən kaja* 'er geht und beisst
 das gras mitten entzwei' PORKKA 54. | nyK. *pandə pokšetsən*
kəryngen 'der stock barst entzwei' (*pokšetsən* 'entzwei, mitten
 durch') RAMSTEDT 102. || kCzar. *tuðə'n γəč šopke-puγomlam*
toβar den rua'lən 'über ihn hieb sie den espenzweig entzwei'
 2. || nyK. *keremⁿ-gɨts šəpʳšaš* 'an einem seile ziehen' RAM-
 STEDT 139. | nyK. *lapʳšem-gɨtsə'n kəššaš* 'den halfterriemen
 halten' uo, 67.

6. Mordvin.

E. *kundija nérde* 'ich fasste ihn am schnabel' PAASONEN,
 Proben der mordw. litteratur. SUS. Aik. IX. 234. | *koda sajsa,*
jalgaj dugaj, kavto pilgede 'wie ich, liebe freundin, ihn an
 den beiden füßen nehme!' 14. | *moñ uli kiškinem: pulodo*
kundasa, oγji; a kundasa, a oγji 'ich habe ein hündchen; ich
 ergreife es an dem schwanz, es bellt; ich greife nicht, es bellt
 nicht' (flachsbreche) XI. 45. || M. *pilkta* v. *pilgedä pouftaf*
 'lábánál fogva fölakasztva' BUDENZ, Mordvin nyelvtan 113.
 (62. sz.)

7. Finn.

sokeata talutetaan kädestä (elat.) 'a vakot a kezénél
 fogva (kézen) vezetik' | *pidä häntä kiinni korvasta* 'tartsd őt
 a fülénél fogva' | *vanki oli jaloistansa seinässä kiinni* 'a

fogoly lábainál fogva volt a falhoz kötve' BUDENZ, Finn nyelvtan² 96. || *älä, velikuluta, nipistä nenästäni* 'ne csípj meg, édes testvérem, az orromon' | *vedä häntä tukasta!* 'húzd meg az üstökét!' SETÄLÄ: Finska språkets satslära³ 52. | *riuhaise tukasta* 'rántsd meg üstökénél' Satuja IV. 132. | *Jussi silloin tapasi kaupamiestä sääristä kiinni* 'J. akkor megragadta a kereskedőt lába száránál fogva' uo. 122. | *kanna sinä latvasta, minä kannan tyvi-puolesta* 'te vidd a csúcsánál fogva, én a tövégénél fogva viszem' uo. 166. || észt ny.: *jalust ja käsist mähkima* 'an händen und füssen einwickeln' WIED. 329. | *peast hawama* 'am kopfe verwunden' uo. | *kui ma sän natukeze kõhõdinnud, sīs mull hakkab rinnust pistma* 'sobald ich etw. gegangen bin, fängt es mir an in der brust zu stechen' uo. 656.

8. Lapp.

K. *son tal uoivest koccist* 'ő a medvét fejénél fogta' GENETZ, Orosz-lapp nyelvm. 76. | S. *hierkē voutai tjárvīs* 'a rénszarvas megakad szarvánál fogva' WIKLUND, Lärobog i lapska språket 196. §. | S. *kuóktane kijätn šteārata k'appaikējitie čoarvište* 'mindakét kezével megfogózik a két szarvánál fogva' HALÁSZ: NyK. XX. 113. | *táll eče tähtie hirēkien sī'pste pikset* 'fogózkodjék meg a ló farkában' HALÁSZ, Svéd-lapp nyelv III. 142. | *jutule päksä kau^wän sī'pste* 'a jutule megfogózkodik a tehén farkánál' 83. | *valltēt seipēst tau pētnakau* 'a kutyát farkánál megfogta volna' V. 249. | *štēr' tūöjīstie mü kuhkies alliste* 'kapaszkodjál meg azokon a hosszú szőreimen' NyK. XX. 113. | *tut amäs tē prükommou valltam o'ivē-váptaist* 'az az idegen a völegényt üstökénél (tkp. feje hajánál) fogta' HAL. V. 79. | *vallta kēta st* 'kezenél fogta' uo. 78. | K. *vgltij sön' kīdest* 'megfogá őt kezénél fogva' GENETZ, Máté IX. 25. | S. *sän atnati pahťjavu kieta s, kaptēs* 'ő erősen tartotta a fiút a kezénél, kabátjánál fogva' WIKLUND 196. §. | *tē tat julhkēst sū välti* 'ez megfogta lábánál fogva' HALÁSZ V. 242. | *toqhppit stáluou julhkies* 'megfogja az óriást lábánál fogva' I. 91. | *tlje piärna reävum j'elkište fihkela* 'a medve a rókát lábánál fogva megkapja' NyK. XX. 195. | *toqtpi stáluou kuolaist* 'megragadja az óriást heréinél fogva' H. I. 91. |

spehkiye Rū^utakan pēhtsta (v. *čammošt*) 'rávág R. szeméremtestére' NyK. XX. 127. || *ton kut lä' mieskap, kalhka' kiessiet kierrakis* 'te a ki gyöngébb vagy, fogod húzni a csúcsánál fogva' H. I. 88. | *sō iččij énie p^uoltskučči tairie', fōrn pēksi tāhtie stānkste* 'de nem tudott a medve [valamit megfogni], míg a dorongnál meg nem fogódzott (míg a dorongot meg nem ragadta)' III. 44. | *sō uihte vūrtin, kusseka stālu hinni kicti kuimq pīkset kieriečistie* 'hát csakugyan vártak, míg az óriás kezével meg birt fogódzkodni a szánban' III. 48.¹⁾

* * *

Ezek a példák, azt hiszem, elég meggyőzően tanúsítják, hogy a zürjén és votják prolativusi rag²⁾ azonos a finnugor ablativusi raggal.³⁾ Most már csak arra szorítkozunk, hogy a rag hangbeli alakját is összegeyztethessük a fgr. alakkkal.

¹⁾ Talán idetartoznak a magyarból az ilyen példák: *Térdül megütődve* VÖRÖSM. Eger | *Vágd pofúl* Csongor és Tünde | *Harmadszor vág ismét homlokul* Csabára VÖR. IV. 35. | *Akit oldalul ütöttek* PPI. (L. SIMONYI: MHat. I. 323. LEHR: MNyV. IV. 100, továbbá MNyV. IV. 100, 307—311, 428.) — A megfog, megrágad, tart igék mellett rendszeren *-nál, -nél* ragos határozó áll (L. SIM. MHat. I. 236). Nem lehetetlen, hogy ezek az esetek is a *-nál, -nél* rag ablativusi eredetére vallanak. A hétfalusi csángók nyelvében *-tól, -től* rag használatos az ilyen határozókban; pl. *Feloldja a hajától fogvást* (HORGER, Magy. Népkölt. Gyűjt. X. 222.). *Vezet egy kecskét kötélről fogvást* (uo. 443).

²⁾ A zürjén és votják prolativus néha még időhatározóul is szokott állni, mint a jegyzetekben levő példák mutatták. Az ablativus ragjának ez az alkalmazása is megvan a legtöbb finnugor nyelvben, mint a «Tavas» című dolgozatomban kimutattam (NyK. XL. 462).

³⁾ Az ablativus prolativusi jelentésének régiségére vall az is, hogy a török-tatár nyelvekben is használatban van mind a négyféle alkalmazásban. Pl.

α) Vmi mentén:

kazáni tatár: *kajsi juldan barırsın?* 'melyik úton fogsz menni?' BÁLINT, Kazáni-tatár nyelvtan 116. | *ul uramdan kilä* 'ő az utcán jő' uo. | *ülem kürenmejčen beznen arttanuk jöröj* 'a halál láthatatlanul épen megettünk jár' uo. | *alar minem arttan ejärebük jöröjlär* 'azok megettem, mintegy hozzám

Először is a votják (s részben a zürjén) alak végső magánhangzóját jelentős elemnek nem tarthatjuk, mert ez az *i* elem a votják sorszámnev képzőjében is fellép (pl. *kwiin* 'három': MU. *kwiinmeti*, G. *kwiinmè-ti* 'harmadik' WICHMANN, Wotj. Chrest.

tapadva, járnak' uo. | *jjiylan keşelür katinnan ariu üt* 'az összecsoportosult emberek mellett szépen haladj el' uo.

oszmán-török: *geçme kapum önünden* 'ne járj a kapum előtt' KÜNOS, Oszmán-török Népkölt. Gyűjt. II. 220.

β. V min át:

kazáni tatár: *bu siudan kimesez niček kičärbez* 'e vízen hajó nélkül hogyan fogunk átkelni?' BÁLINT 116. | *sin au ilibizdan uzran čarında küreşerbez* 'midőn te falunkon át mész, vizszontlátjuk egymást' uo.

oszmán-török: *bažadan attēm pēča'ē, kērdē kab ile kaža'ē* 'kéményen át dobtam a kést, a nyele eltört' KÜNOS i. m. 146. | *köprüden üç kişi geçiyor* 'három személy kél át a hidon' uo. 165. | *kēz penžereden içeri al beni jata'ēna* 'lányka, az ablakon át végy be engem ágyadba' uo. 216. | *beni jardan ajēran, sol böjründen vurula* 'rőzsámtól a ki elvალaszt, bal mellén át löjék le' uo. 231. | *atladem bažčeden gečtim* 'átugrattam a kerten át' uo. 257. | *bažče dēvarēndan aštēm* 'a kert falán által léptem' uo. 273.

baskir: *γ qwadēn-kaj oşkan kybäläk* 'durch die luft flog ein falter' PRÖHLE, Baschkirische volkslieder KSz. VI. 23.

jarkendi török: *suvi toylöktin tukte* 'a vizet az ablakon át kiöntötte' KÜNOS: Adalékok a jarkendi törökség ismeretéhez. KSz. VI. 303. | *sudin otte* 'a vizen átkeltek' uo. 320. | *davzidin kalēdi* 'a kapun át benézett' uo. 323. | *ū jorokdin kalēdi* 'azon a repedésen kinézett' uo. 324. | *imdi ärtäsi sep-punay orli işikdin kalēdi* 'ekkor másnap a szabó fia az ajtón (K.: 'az ajtóból') kinézett' uo. 326.

γ) V minél fogva:

kazáni tatár: *čäčennän, kulinnan totto* 'hajánál, kezénél fogta' BÁLINT 117.

ufai tatár: *kukkä mēnsäy, äjačendän tärter; jirgä kērsäy, köläčendän tärter* 'ha égfelé szállsz, lábaddnál fogva húz, ha föld alá bújsz, fülednél fogva húz' PRÖHLE, Tatár nyelvjárás adalékok, NyK. XXXVIII. 99.

jarkendi török: *ū aračası kirışya ū māmun častin tutte* 'a feleségét bementekor a majom hajánál fogva megfogta' KÜNOS: KSz. VI. 321.

oszmán-török: *sapēndan tuttum, dibine kadar soktum* ('cizme) 'a nyelénél fogtam, a fenekéig dugtam (csizma)' KÜNOS:

508. sz. ~ zürj. I. *koimed*, UV. *koimed*, U. V. S. Peč. L. *koimed*, P. *kuiimg't* id. WICHMANN: SUS. Aik. XXI₃. 20.)*

A prolativusi rag mássalhangzójának a fgr. ablativus ragjával való egyezése külön bizonyításra szorul, mivel a votj. *-t* ~ zürj. *-d* eredetibb fgr. **-n't- ~ *-nd-re* utal (I. SZINNYEI, NyH.⁴ 36. Fgr. Spr. 38.), a fgr. **-t- ~ *-d-nek* és fgr. **-đđ- ~ *-d-nek* pedig a zürjénben és votjákban általában hangeltűnés felel meg, legfeljebb néha *l-* vagy *j-*vel váltakozva (SETÄLÄ: A fgr. *đ* és *đ'*. NyK. XXVI. 377—437. SZINNYEI, NyH.⁴ 33. Fgr. Spr. 35). Van azonban még egy olyan eset, mikor a votják *-t* és zürjén *-d-*nek is fgr. **-t*, **-d-*féle hang az eredetije.

Már BUDENZ fölsorol egy sereg több fgr. nyelvben előforduló — a legnagyobb valószínűség szerint igei eredetű — melléknévet, melynek képzőjében ez a hang van (UA. 209—213). Bár SETÄLÄ ezek zürjén és votják megfeleléseit föltűnöknek tartja (NyK. XXVI. 433), mégsem lehet kétséges ezeknek a lapp, finn, mordvin és cseremisiz alakokkal való összetartozása, a mint a következő példák mutatják:

votj. G. *džužūt* 'hoch; höhe, grösse' (vö. G. *džužānī* MU. *džužānī* [*džužal-*] 'aufgehen [sonne, mond]') | zürj. I. *džu, džiid* 'tief, hoch' WICHM. Votj. Chrest. 144. sz.

zürj. I. *kīpid* 'mutwillig, ausgelassen; (WIED.) fröhlich, begeistert, rasch' (vö. votj. G. *kaptši*, J. *kaptši* 'leicht; leichtigkeit, regsamkeit') WICHM. VChr. 326. sz. ~ f. *kepeä* 'könnyű, könnyed, fürgé, gyors'.

votj. G. *kurīt*, J. *kurit* 'bitter, scharf schmeckend' | zürj. I. *kurid* id. WICHM. VChr. 465. ~ f. *karkea* 'száraz, kemény; durva, éles, keserű, fanyar'.

zürj. *liškid* 'bökezű, kegyes', *liškid bur* ua., 'lágú, gyenge, buja' WICHM. MNyV. IV. 296. ~ cser. kP. *luškadō* SZILASI, CserSz.

OTNGy. II. 169. | *kurdu ku a γ i n d a n t u t m a k g ü c* 'a farkast a fölénél megfogni bajos' KÚNOS, Oszm.-tör. nyelvkönyv 293.

δ) I d ő h a t á r o z ó:

kazáni tatár: *ike könnän kajirdir* 'két nap mulva bizonyosan visszatér' BÁLINT 117. | *min ber atnad an kilerem* 'két hét mulva eljövök' uo. | *un beš minuttan ašarlar* 'tizenöt perc mulva esznek' uo.

*) A zürjén rag kétféle alakját nem tudom megmagyarázni.

119. kUr. *luškəðə* WICHM. MNyV. IV. 296. 'laza, tágult, gyenge' | mordv. AHLQV. *lafča*, WIED. *lavšo* (meth.) 'ernyedt, gyenge, lágy' | f. *lahkea* 'gyengéd, szelid, kedves, jó'.

votj. G. *ńebít*, J. *ńebít* 'weich, sanft' | zürj. I. *ńebid* id. WICHM. VChr. 619. sz. ~ ? f. *lemepeä* 'kegyes, szende, szelid'.

votj. G. U. *peimít* 'dunkel, finster' | zürj. I. *peimid* id. WICHM. VChr. 672. sz. ~ f. *pimeä* 'sötét'.

votj. S. *tupit* 'passend, angemessen' | zürj. I. *topid* 'dicht-schliessend, eng, stark; (WIED.) fest, steif' WICHM. VChr. 1013. sz. ~ ? f. *tampea* 'merev'.

votj. G. *tšeskít*, J. *tšeskit* 'schmackhaft, süss' | zürj. I. *tšeskid* id. WICHM. VChr. 1062. sz.

votj. MU. *veškit* 'wohlgebrldet' (vö. U. *veškàni* [*veškal-*] 'genesen') | zürj. I. *veškid* 'gerade, richtig, wahr' (vö. *veškòni* [*< *veškalni*] 'genesen') WICHM. VChr. 1188. sz.

votj. G. *velít*, J. MU. *volít* 'glatt, eben; schön' | zürj. I. *volkid* 'glatt, eben, schlüpfrig' WICHM. VChr. 1196. sz. ~ cser. kP. *bolʒədo* SZILASI: CserSz. 284. nyK. *βaʒəðə* RAMSTEDT, SUS. Toim. XVII. 9. 'fehér' (vö. kP. *bolʒaltam*, nyK. *βaʒaʒltam* 'klar u. licht werden') | mordv. M. *valdä*, E. *valdo* 'hell, licht' PAAS. MChr. 1219. sz. | f. *valea*, *vaalea* 'halovány, fehéres', *valkea* 'fehér, világos' | lpO. *vilki,t*, *vilkeð*, *vielkeð*, *vilkod* 'valkoinen; weiss' GENETZ 1894. sz.

Azt hiszem, ezek után most már alig marad fönn kétség, hogy a votják és zürjén prolativus ragja azonos a fgr. ablativusi raggal.

BEKE ÖDÖN.